

POSTANOWIENIE

Dnia 29 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z powództwa L.W.
przeciwko Skarbowi Państwa - Izbie Administracji Skarbowej w P.
o odprawę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 29 kwietnia 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu
z dnia 7 marca 2025 r., sygn. akt VII Pa 149/24,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) odstępuje od obciążania skarżącej kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

L.W. od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z 20 czerwca 2024 r., którym oddalono powództwo o zasądzenie od Skarbu Państwa – Izby Administracji Skarbowej w P. kwoty 27 664 zł brutto tytułem odprawy w związku ze zwolnieniem ze służby w Służbie Celno-Skarbowej.

Powódka wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu drugiej instancji, zaskarżając wyrok w całości i opierając skargę na podstawach naruszenia prawa materialnego, tj. art. 163 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (jednolity tekst: Dz. U. z 2016 r., poz. 1799) w związku z art. 170 ust. 3 i 4 ustawy z

dnia 16 listopada 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. poz. 1948) w związku z art. 32 Konstytucji RP; art. 252 § 1 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (jednolity tekst: Dz. U. z 2025 r., poz. 1131); art. 119 k.c. w związku z art. 252 ust. 1 ustawy o KAS; art. 118 k.c. oraz art. 252 § 2 ustawy o KAS.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez zasądzenie od strony pozwanej kwoty 31 919,88 zł tytułem odprawy wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 10 maja 2017 r. do dnia zapłaty; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz uchylenie poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Ponadto skarżąca wniosła o zasądzenie od strony pozwanej zwrotu kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, jak również na potrzebę dokonania wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości. Skarżąca przedstawiła następujące zagadnienia:

(-) czy przed rozstrzygnięciem Sądu Najwyższego o wystąpieniu pominięcia prawodawczego i ustaleniu podstawy prawnej roszczenia (w drodze wykładni) roszczenie stało się wymagalne w dniu 10 maja 2017 r. i przedawniło się po upływie trzyletniego terminu tj. w dniu 10 maja 2020 r. (tj. blisko 3,5 roku przed wypowiedzią Sądu Najwyższego),

(-) czy słuszna jest koncepcja przedstawiona przez Sąd Rejonowy w Legnicy IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych m.in. w wyroku z dnia 25 lipca 2024 r. (sygn. akt: IV P 189/20) oraz w wyroku 12 sierpnia 2024 r. (sygn. akt: IV P 119/21) i potwierdzona przez Sąd Okręgowy w Legnicy m.in. w wyrokach z dnia 19 listopada 2024 r. (sygn. akt: V Pa 311/24), z dnia 21 listopada 2024 r. (sygn. akt: V Pa 306/24), z dnia 24 stycznia 2025 r., sygn. akt: V Pa 309/24, V Pa 333/24, V Pa 332/24), z dnia 30 stycznia 2025 r. (sygn. akt: V Pa 320/24), z dnia 28 lutego 2025 r. (sygn. akt: V Pa 339/24, V Pa 345/24, V Pa 349/24, V Pa 354/24), że prawo do odprawy dla funkcjonariusza Służby Celnej zwolnionego ze służby przez

złożenie do dnia 31 maja 2017 r. tzw. propozycji pracy, bez uzasadnienia (art. 165 ust. 7 Przepisów wprowadzających ustawę o KAS. w zw. z art. 171 ust 1 pkt 2 Przepisów wprowadzających ustawę o KAS), zaktualizowało się w momencie zwolnienia ze służby (art. 163 ust. 4 u.s.c.). Jakkolwiek z uwagi na literalne brzmienie art. 170 ust 4 Przepisów wprowadzających ustawę o KAS, możliwość dochodzenia tego roszczenia powstała w momencie wydania uchwały Sądu Najwyższego w dniu 6 lutego 2024 r., sygn. akt: III PZP 2/23 (OSNP 2024, nr 7, poz. 69).

W odpowiedzi na skargę kasacyjną, strona pozwana reprezentowana przez Prokuratorię Generalną RP wniosła o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie na rzecz strony pozwanej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, że w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia

skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Uwzględniając powyższe przesłanki Sąd Najwyższy jest zdania, że sformułowany przez skarżącą wniosek o przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wykazuje potrzeby poddania owej skargi merytorycznej ocenie.

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. należy zauważyć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego oraz doktryny istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Przesłankę występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego należy w tym kontekście rozumieć zatem jako konieczność uzasadnienia, dlaczego rozpoznanie skargi kasacyjnej będzie służyło rozwojowi prawa. Podkreślić przy tym należy, że

przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej nie może być powoływaniem okoliczności istotnych tylko w ocenie samej strony, ale muszą one ściśle nawiązywać do przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno zatem przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm) albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej).

Z przedstawionego przez wnoszącego skargę istotnego zagadnienia prawnego musi jednak wynikać, jaki jest konkretny problem prawny, na czym polegają istotne wątpliwości (na przykład interpretacyjne). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, przez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147; z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883).

Mając na uwadze powyższe wywody wydaje się, że nie sposób uznać sformułowanych przez skarżącą pytań za istotne zagadnienia prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Przypomnieć należy, że podjęcie przez Sąd Najwyższy uchwały w sprawie III PZP 2/23 miało jedynie to znaczenie, iż wyjaśniło wątpliwości dotyczące prawa do odprawy pieniężnej dla pracownika zatrudnionego w Krajowej Administracji Skarbowej będącego wcześniej funkcjonariuszem Służby Celno-Skarbowej. Jak wynika z uzasadnienia uchwały pozwany wskazywał w tym kontekście na kompensacyjny charakter odprawy, jak i na to, że sytuacja prawna takiego funkcjonariusza jest "lepszą" niż sytuacja funkcjonariuszy (pracowników), którzy nie otrzymali propozycji dalszej służby (pracy) lub odmówili jej przyjęcia i którym w

związku z tym przysługuje prawo do odprawy. Na tym tle należy uznać, że uchwała w sprawie III PZP 2/23 nie kreowała nowego stanu prawnego, ale odnosiła się do skonkretyzowanej kwestii prawnej. Nie sposób zatem przyjąć, że dopiero od jej podjęcia w dniu 6 lutego 2024 r. roszczenie skarżącej o odprawę z art. 163 ust. 4 ustawy o Służbie Celnej stało się wymagalne. Odpadają zatem kwestie dotyczące biegu przedawnienia podnoszone przez skarżącą.

Najogólniej rzecz ujmując - za początek biegu terminu przedawnienia należy uznać dzień, w którym uprawniony mógł żądać spełnienia świadczenia. W odniesieniu do wielu świadczeń pracowniczych termin ich spełnienia wynika wprost z przepisów prawa pracy - Kodeksu pracy, układu zbiorowego pracy bądź regulaminu wynagrodzenia. W takim przypadku termin ten jest jednocześnie dniem wymagalności roszczenia. Natomiast jeżeli termin spełnienia świadczenia nie został w powyższy sposób określony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do jego wykonania (art. 455 k.c. w związku z art. 300 k.p.). W wielu przypadkach sprecyzowanie terminu wymagalności roszczenia nastąpiło dzięki orzecznictwu Sądu Najwyższego, na przykład w odniesieniu do takich kwestii jak wymagalność roszczenia o udzielenie urlopu wypoczynkowego i o ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy (A. Kosut (w:) K.W. Baran (red.), Kodeks pracy. Komentarz. Tom II. Art. 94-304 (5), Warszawa 2022, komentarz do art. 291, pkt 5, s. 2211). W kontekście odprawy emerytalnej doktryna zgodnie i trafnie wskazuje, że terminem wymagalności roszczenia o taką odprawę jest dzień ustania zatrudnienia (por. np. M. Gersdorf (w:) M. Gersdorf, W. Ostaszewski, M. Raczkowski, K. Rączka, A. Zwolińska, Kodeks pracy. Komentarz, Warszawa 2024, komentarz do art. 291, pkt 6).

Nie ma powodu, aby uwag sformułowanych na bazie przepisów prawa pracy nie stosować także do zatrudnienia służbowego, zwłaszcza wobec zasadniczej tożsamości brzmienia tych przepisów. W konsekwencji roszczenie o odprawę przysługujące funkcjonariuszowi służby stałej, zwolnionemu ze służby w związku ze zniesieniem lub reorganizacją jednostki organizacyjnej, stało się wymagalne w dniu zwolnienia ze służby. Mając zaś na uwadze, że roszczenie powódki o wypłatę odprawy na dzień wniesienia powództwa (a także wcześniejszego wezwania do

zapłaty) było przedawnione, oczywiste jest, że pozwany nie pozostawał w opóźnieniu, a tym bardziej w zwłoce w wypłacie przedawnionego świadczenia. Nie ma zatem żadnych podstaw, aby przypisywać w takim stanie faktycznym stronie pozwanej opóźnienie, zwłokę czy najmniejszą minimalną nieterminowość w realizacji roszczenia.

Także gdy idzie o potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, to nie zostały przedstawione argumenty przekonujące o tym, że skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania przez Sąd Najwyższy.

Skarżąca nie wskazała, na czym jej zdaniem polegają poważne wątpliwości ani nie przedstawił rozbieżności występujących w orzecnictwie sądów. Wskazanie na orzeczenia sądów powszechnych zapadłych w różnych stanach faktycznych, nie może przemawiać za uzasadnieniem występujących rozbieżności w orzecnictwie sądów. Potrzeba wykładni przepisów prawnych występuje, jeżeli co do konkretnego przepisu prawnego brak jednolitej lub utrwalonej judykatury, zwłaszcza judykatury Sądu Najwyższego albo też przyjęta i dominująca wykładnia jest oczywiście błędna lub kontrowersyjna. Skarżąca powinna bądź to wskazać argumentację przemawiającą za zmianą dotychczasowej wykładni, bądź też wykazać, że dany przepis prawny, chociaż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wyjaśnienia i powinien zostać zinterpretowany przez Sąd Najwyższy. Nie czyni jednak tego w przedłożonej skardze kasacyjnej.

Mając powyższe na uwadze, uznając, że nie zachodzą powołane przez stronę skarżącą przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji, zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. O kosztach postępowania rozstrzygnął na zasadzie art. 102 k.p.c.

M.G.

[a.ł]